

SKYGGEBARNA

Barn på flukt fra krig og nød tvinges til å stjele, selge dop, prostituere seg og jobbe som slaver. I Norge.

Dagbladet

SKUP-RAPPORT 2016

Innhold:

Innledning

Ideen – slik startet det

Planen

Metode 1: «Nøkkelbegrep» og ressurspersoner

Metode 2: Søk etter paragraf 4-29

Metode 3: To mongolske jenter

Metode 4: Innsyn i pass og høyt press på italienere

Metode 5: Kriminell fortid?

Metode 6: Bildesøk og mongolsk tastatur

Metode 7: Hestegården - Google Earth

Metode 8: Siste.eiendomspriser.no

Metode 9: Mysteriet «Dagva»

Metode 10: Innsyn på svorsk

Metode 11: Innsyn hos norsk politi

Metode 12: Lunsj i Mongolia

Metode 13: Barnets stemme

Metode 14: Gopro og syriske Suad (15)

Metode 15: Asylhotellet som brøt loven

Konsekvenser

Reportere:

Gunnar Thorenfeldt

gth@dagbladet.no

950 44 570

Torgeir P. Krokfjord

tpk@dagbladet.no

474 14 969

Arve Bartnes

aba@dagbladet.no

911 64 223

Adresse:

Arve Bartnes

Gravegruppa

C/O Dagbladet

Pb. 1184 Sentrum

0107 Oslo

Ideen – slik startet det

Bildet av flyktningguten Aylan, liggende druknet på ei strand i Tyrkia, sjokkerte folk verden rundt. Det traff også oss midt i magen. Han tilhørte en av verdens mest sårbare og raskt voksende gruppe mennesker; barn på flukt fra krig og lidelse. Selv de som kommer seg til et trygt land, kan fortsatt være i faresonen.

Vi hadde tidligere skrevet om forskningsrapporter som viste at flyktningbarn hadde det tøft i Norge, og var sårbare for å bli utnyttet av kriminelle.

Hvis det norske samfunnet allerede for fem eller femten år siden slet med å ivareta barneflyktninger, hvordan skulle det gå med barna nå, som verden sto oppe i en av tidenes flyktningkriser, og presset økte på mottaksapparat og myndigheter, også i Norge?

Dette spørsmålet lå til grunn for prosjektet «Skyggebarne».

Planen

Vi satte opp noen målsettinger:

Vi ville forsøke å finne og undersøke historiene til utsatte barn i Norge, for å formidle deres erfaringer.

I tillegg til flyktningbarn ville vi inkludere utsatte barn som har kommet til Norge på annet hvis. Typiske eksempler er barn som har kommet hit sammen med slektninger for å stjele eller tigge på gata.

Vi ville også gjerne få fortalt historien om livet som utsatt barn i Norge, fra en person som i dag er voksen. Håpet var at en slik person også kunne reflektere over hvordan disse årene, på godt eller ondt, preget livet videre.

Vi ville formidle det første møtet med Europa, gjennom øynene og perspektivet til et flyktningbarn fra Syria, helst en jente, siden de er aller mest utsatte. Vi håpet å kunne utstyre henne med et Gopro-kamera på brystet, slik at hun selv kunne filme og dokumentere sine opplevelser.

Et sentralt poeng var også å undersøke hvordan norske myndigheter møter og behandler disse barna. Vi ble overrasket over hvor lemfeldig politiet, i flere saker vi fant, forholder seg til de aller svakeste i samfunnet.

Vi ble også underveis i prosjektet kjent med at det knyttet seg stor uro til driften av det største asylmottaket i Oslo. Siden private asylmottak er en helt sentral del av flyktninginfrastrukturen i Norge, og i stor grad påvirker livet til flyktninger, barn og voksne, bestemte vi oss for å undersøke forholdene. De var sjokkerende.

Metode 1: Nøkkelbegrep og ressurspersoner

Det første målet var å kartlegge hva norske myndigheter visste om utsatte, utenlandske barn i Norge. Det naturlige stedet å begynne var å søke i Offentlig elektronisk postjournal (OEP) (www.oep.no), som er regjeringens innsynstjeneste i offentlige dokumenter.

Vi brukte de mest åpenbare ordene, som «*menneskehandel*» og «*trafficking*». Dette ga oss innsyn i omkring 150 dokumenter, blant annet politirapporter og bekymringsmeldinger fra forskjellige organisasjoner.

De fleste dokumentene inneholdt lite informasjon av direkte betydning for oss. Vi måtte søke dypere, og bestemte oss for å lete etter ord og begreper i dokumentene som kunne peke oss videre. Vi fant en rekke begreper og referanser som åpenbart ble brukt av personer og etater som tar seg av disse barna.

Det ble meget nyttig i kartlegginga. For eksempel så vi flere ganger i dokumentene forkortelsen «*EMA*». Den står for «*enslige mindreårige asylsøkere*». Flere av dokumentene var postet fra og til «*KOM*». Det er en forkortelse for «*Koordineringsenheten for Ofre for Menneskehandel*», som er underlagt Politidirektoratet. Da vi brukte disse forkortelsen i videre søk, fant vi enda flere dokumenter.

Et begrep som dukket opp i papirene, og som skulle bli svært nyttig senere, var «*paragraf 4-29*».

Gjennom å bruke og kombinere nøkkelbegrep som «*menneskehandel*» «*KOM*» og «*EMA*» under søk i OEP, fikk vi raskt identifisert hvilke etater som var relevante for arbeidet, hvilken forskning som hadde blitt gjort på feltet, og hvor det var viktig å lete videre.

Dette bidra blant annet til at vi fikk innsyn i et dokument som listet opp advokater og ressurspersoner over hele landet som jobber med menneskehandellofre, blant dem verger, politifolk og bistandsadvokater.

Vi lagde en liste med 62 navn og e-postadresser. Vi sendte vi disse vergene, politifolkene og advokatene denne e-posten: «*Vi planlegger å jobbe med et prosjekt som først og fremst handler om EMA (enslige mindreårige asylsøkere) som mulige ofre for menneskehandel, eller sårbare mindreårige asylsøkere som blir utnyttet til kriminalitet. Jobber du for tiden med noen slike saker?*»

Vi fikk mange svar, og gjennomførte en rekke spennende bakgrunn-samtaler, som ga oss viktig kunnskap om situasjonen til de utsatte barna. Informasjonen bidro også til at vi kunne søke innsyn i dokumenter som viste hvordan politiet slaktet UDIs håndtering av enslige mindreårige asylsøkere:

«UDI burde ha skjønt for lenge siden at situasjonen i Europa kunne tilsa at det ville komme mange enslige mindreårige asylsøkere til Norge», skrev en polititopp i et overraskende krast

brev til UDI. Dette og flere andre kritiske utspill fra politiledere, som vi fant etter dybdesøkene, ble til artikkelen «Polititopper slakter UDI for håndteringen av asylstrømmen».

Vi kunne også dokumentere hvordan mange asylmottak hadde brutt lover og regler. Et mottak i Meråker var så rammet av råte at kommunelegen ble varslet. Det var synlig mugg og sopp på badet, og stor slitasje innvendig og utvendig.

I Arna hadde ledelsen ved et mottak brukt penger som skulle gå til asylbarn på helt andre ting. Ved et mottak i Førde ble grøt og mangopuré angitt å være «*akutt medisinsk behandling*».

Vi publiserte funnene i flere artikler, for eksempel «*Flere mottak fikk refs av UDI: Sopp i dusjen, regnskapsfeil og mangopuré som medisin*» og «*- Skandaløst dårlig kontroll med mottakene*».

Metode 2: Søk etter paragraf 4-29

Paragraf 4-29, som dukket opp i dokumentene, viste seg å være en spesiell paragraf i barnevernloven. I Lovdata sto paragrafen forklart med tittelen «*Midlertidig plassering i institusjon uten samtykke ved fare for utnyttelse til menneskehandel*».

Den hadde blitt innført 1. august 2012, og ga for første gang norske myndigheter rett til å bruke tvang mot barn som var antatte ofre for menneskehandel.

Gjennom kontaktnettverket vi hadde bygd opp gjennom letingen etter «*nøkkelbegreper*» og ressurspersoner, fikk vi vite at disse 4-29-vedtakene skjulte flere av de groveste menneskehandelsakene som gjaldt barn i Norge. Vedtakene hos fylkesnemnda inneholdt også barnas egne forklaringer, fikk vi opplyst.

Kunne vi finne en oversikt over disse sakene, og hvor mange mulige ofre det var snakk om? Var det mulig å få innsyn i selve vedtakene fra fylkesnemndene?

25. november 2015 sendte vi en e-post til Barne- og familiedirektoratet, hvor vi ba om hjelp til å finne vedtakene. De svarte at de ikke hadde noen slik oversikt, siden det var de tolv fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker som hadde vedtakene. De ba oss om å ta kontakt med Sentralenheten for fylkesnemndene.

Vi sendte følgende e-post til Sentralenheten: «Jeg vil herved be om innsyn i samtlige saker hos Barnevernet hvor det har blitt gjort vedtak etter barnevernloven § 4-29 fra 2014 til og med dags dato 2015».

Det ville ikke, eller kunne ikke, sentralenheten gjøre. De skrev tilbake at de ikke hadde vedtakene, og ba oss om å ta kontakt med de tolv fylkesnemndene enkeltvis. Vi kontaktet derfor hver enkelt fylkesnemnd med nye innsynsbegjæringer. Dette framsto snart som en

ørkenvandring. Flere av fylkesnemndene sa at de ikke hadde noen slike vedtak. Andre var usikre, og sa de skulle lete. De fleste svarte ikke i det hele tatt.

Det vi ikke visste var at vi spurte om noe som fylkesnemndene ikke hadde oversikt over. De har ikke et system hvor de lett kan søke opp saker basert på paragrafer, og hadde heller ingen samlet oversikt over 4-29-vedtakene. Men arbeidet var ikke forgjeves. Etter gjentatte purringer og telefonsamtaler nådde vi til slutt fram. Da kom det hjelp fra uventet hold. En enhet vi ikke tidligere hadde kjent til tok en formiddag kontakt: Fylkesnemndenes Faglige ressursgruppe (FRG).

Fylkesnemnder hadde videresendt FRG flere av purringene våre på innsyn. Inger Mo, som var påtroppende leder av FRG, opplyste i en e-post 21. desember 2015 at hun ville gi Dagbladet «en samlet besvarelse på vegne av samtlige nemnder».

2. februar 2016 fikk vi innsyn i de første vedtakene. Vedtakene inneholdt barnas egne beretninger om hvordan de hadde blitt utnyttet til prostitusjon, narkotikasalg, tvangsarbeid og tigging.

Fylkesnemnda hadde oppgitt flere ulike tatt på hvor mange vedtak de hadde fattet, de oppga både 17, 27 og 31. Flere personer fortalte oss at det i realiteten var langt flere vedtak enn de vi hadde fått innsyn i. Derfor utvidet vi søket.

Gjennom kontakten vi hadde etablert med ressurspersoner, ble vi kjent med at St. Hanshaugen bydel hadde ansvar for alle de antatte mindreårige ofrene for menneskehandel i Oslo sentrum. Vi kontaktet barnevernavdelingen i St. Hanshaugen bydel i Oslo, og fikk innsyn i 14 vedtak fra bydelen.

Det var ofte vanskelig å ettergå opplysningene. Nemndvedtakene Dagbladet fikk innsyn i var anonymisert. Både navn, steder og andre opplysninger var sladdet. Nå fikk vi bruk for alle ressurspersonene vi hadde brukt så lang tid på å identifisere.

Gjennom å snakke med verger, politifolk og advokater kom vi i kontakt med personer som hadde jobbet med de konkrete sakene. Flere av dem bisto oss i å komme i kontakt med barna, og med samtykke fra verger eller bistandsadvokater, kunne vi endelig møte flere av dem. De ga Dagbladet samtykke til å hente ut mer informasjon i deres saker. Slik klarte vi å sjekke sakene opp mot politi, UDI, barnevern og mottakene som hadde eller hadde hatt ansvar for barna.

Vi la også stor vekt på å bruke informasjonen vi etter hvert satt på, til nøye å ettergå påstander og forklaringer i dokumentene. Vi kunne fastslå at enkelte barn hadde forklart seg uriktig. Disse sakene valgte vi bort.

I dialogen vår med verger og politi drøftet vi også hvilke opplysninger som burde anonymiseres. Flere av skyggebarne levde fortsatt under beskyttelse, og var utsatt for

alvorlige trusler i Norge. Vi valgte derfor å anonymisere dem, og unnlot også å publisere enkelte av detaljene fra vedtakene.

En av historiene hvor våre undersøkelser ga uttelling gjaldt en høygravid 16 år gammel jente som tigget med moren sin i Oslo. Vi valgte å kalle henne for «Amalie». Den rumenske jenta ble oppdaget av politiet etter at næringsdrivende i Bogstadveien hadde meldt fra om den lille gravide jenta. Politiet så på saken, og endte opp med samme konklusjon som barnevernet: Jenta hadde blitt utsatt for menneskehandel av sine egne foreldre, og utnyttet henne til tigging.

Jenta og moren hadde ikke noe sted å bo, innimellom sov de i telt. Etter at jenta ble gravid fikk hun svangerskapsforgiftning og ble innlagt på sykehus. Norske myndigheter fant ikke ut hvem som hadde gjort Amalie gravid. Igjen fikk vi bruk for nettverket vi hadde etablert med ressurspersoner, og klarte å identifisere hvor jenta hadde sittet og tigget.

Vi oppsøkte butikken like ved der jenta pleide å tigge, Majorstuen Te og Kaffe, i Bogstadveien i Oslo. I nemndvedtaket til Amalie hadde barnevernet ønsket å ta hånd om jenta ved en §4-29-plassering.

Saken ble prøvd hos fylkesnemnda, og selv om de var enig i at jenta hadde blitt utnyttet til menneskehandel i form av tigging, ville de ikke la barnevernet ta hånd om henne. Blant annet fordi fylkesnemnda mente at det *«utfra jentas kultur var naturlig at hun tigget»*. Vi ble fortalt at dette hadde skapt sterke reaksjoner hos de som jobbet med saken, spesielt i politiet. Vedtaket skapte enda sterkere reaksjoner i offentligheten da saken ble kjent gjennom Dagbladets artikler.

«Jeg tror ikke dette hadde skjedd hvis jenta hadde vært norsk», sa tidligere statsadvokat Rudolf Christoffersen. Organisasjonen Selvhjelp for innvandrere og flyktninger (SEIF) raste mot vedtaket. Mersida Spatalaj fra SEIF, som selv er rom, var forferdet: *«Å tigge er ikke en del av noens kultur, ei heller av romkulturen. Å tigge kommer av fattigdom, det er noe du gjør for å overleve fra en dag til en annen»*.

Saken utløste en større debatt om hvordan fylkesnemndene håndterte barnesakene, og hvordan de definerte kultur, og saken ble diskutert videre både hos Dagsnytt 18 og på Dagbladets debattsider. Flere politikere reagerte på vedtaket, blant annet stortingsrepresentant Jan Bøhler fra Arbeiderpartiet: *«Ingen har rett til å utnytte barn, selv om man kommer fra en annen kultur»*, sa han til Dagbladet.

Vi hadde nå undersøkt en rekke av 4-29-vedtakene, og satt på flere titalls nemndvedtak, der konklusjonene var at barna hadde blitt utsatt for grusomme overgrep. Barna hadde blitt plassert på hemmelige adresser, med 24 timers overvåking for å beskytte dem.

I vedtakene beskrev barn hvordan de ble tvunget til å tigge, stjele eller selge sex på gata i norske byer. Flere av barna oppga at de hadde blitt kidnappet og voldtatt av menneskesmuglere på vei til Norge.

De fleste av barna var mellom 14 og 16 år da de ble oppdaget av politi og sosiale tjenester. 15 av vedtakene ble hovedstammen i spesialen «Skyggebarne» der vi presenterte barnas historier i anonymisert form.

Dagen etter, under Stortingets spørretime, leste nestleder i Stortingets justiskomité, Kjell Ingolf Ropstad (Krf), opp flere av skyggebarnehistoriene fra Stortingets

talerstol. Han krevde svar fra statsminister Erna Solberg på hva hun ville gjøre for barna.

«Det gjør et sterkt inntrykk, og det viser at vi fortsatt ikke klarer å hjelpe alle», svarte Erna Solberg. Også flere andre stortingsrepresentanter, Geir Bekkevold (Krf), Marit Arnstad (Sp), Karin Andersen (SV) og Kari Henriksen (Ap) grillet Solberg om skyggebarne. Dette ble starten på en større debatt i norsk offentlighet om hvordan vi tar vare på de mest sårbare barna blant oss.

Blant annet slo Barneombudet alarm på bakgrunn av Dagbladets artikler, og mente skyggebarne var ofre for «et svik fra norske myndigheter». Politiet innrømmet at de ikke klarte å avdekke hvor hard situasjonen kunne være for skyggebarne i Norge, og regjeringen ga løfter om at det skulle sette i gang flere tiltak for barna.

Vi begynte på dette tidspunktet for å alvor å undre oss over politiets evne til å ta vare på disse sårbare barna i Norge.

Metode 3: To mongolske jenter

Flere av historiene vi så langt hadde undersøkt hadde det fellestrekket at politiet ikke hadde etterforsket sakene, eller henlagt dem etter svært kort tid.

I arbeidet med fylkesnemndvedtakene var det spesielt en sak som vekket vår interesse. Den gjaldt to mongolske jenter på 14 og 15 år. Ifølge vedtaket hadde de blitt smuglet til Norge under dekke av å være skøyteløpere på toppnivå. I Oslo skulle de ha blitt slått, misbrukt og

tvunget til å jobbe uten lønn. Den ene av jentene hadde senere fått opphold i Norge. Den andre jenta var nå tilbake i Mongolia.

Barnevernet hadde trodd på historiene til de to jentene, og de hadde anmeldt smuglingen og utnyttelsen av de to til politiet. Men det virket som om politiet hadde gjort svært lite med saken. UDI hadde ikke trodd på historien.

Gjennom vårt nettverk av ressurspersoner fant vi ut hvem som var vergen til jenta som hadde blitt igjen i Norge. Den mongolske jenta var i dag 19 år og bodde på hemmelig adresse. Hun hadde også fått et nytt norsk navn. Hun hadde gjentatte ganger blitt utsatt for trusler i Norge, og i artiklene og her i metoderapporten kaller vi henne for «*Cathrine*». Den andre jenta kaller vi «*Linda*».

Cathrine ga Dagbladet en samtykkeerklæring, slik at vi fikk innsyn i vedtakene hennes og relevante dokumenter hos UDI og Utlendingsnemnda (UNE).

I dokumentene kom det fram at UDI ikke hadde trodd på Cathrine da hun søkte om en såkalt refleksjonsperiode, som er et midlertidig opphold i Norge for mulige menneskehandelofre.

«*Det er ikke holdepunkter for at søkeren er utsatt for menneskehandel*», skrev UDI. Også hos UNE opplevde Cathrine å ikke bli trodd. Da hun forklarte hvordan hun hadde blitt smuglet til Norge, opplevde hun å ikke bli trodd av nemndlederen i UNE.

Nemndlederen kalte rett og slett den mongolske jenta sin historie for «*luftige spekulasjoner*», og mente historien hennes var «*svært spekulativt*». Likevel valgte nemndflertallet å gi henne opphold i Norge som offer for menneskehandel. Men all motstanden og følelsen av å ikke bli trodd, hadde satt sine spor.

Da Dagbladet møtte Cathrine for første gang var hun redd for at vi ikke skulle tro på henne. Hun fortalte at hun ikke hadde våget å fortelle sin historie før hun hadde lært seg norsk fordi hun ikke stolte på tolker. Hun var redd for at bakmennene skulle ta hevn.

Linda hadde blitt sendt tilbake til Mongolia. Ingen hadde blitt dømt for smugling, og for oss framsto etterforskningen som i beste fall overfladisk. Vi bestemte oss for å ettergå jentenes historie ned til hver enkelt detalj. Spesielt undret det oss at politiet ikke hadde gjort mer i saken.

Væpnet med samtykkeerklæringen fra Cathrine, tok vi kontakt med politi, barnevern, UDI og UNE. Både UDI-papirene, UNE-vedtaket og barnevernsrapportene inneholdt en rekke navn og steder.

I UNE-dokumentene sto det at barnevernstjenesten i Bydel St. Hanshaugen hadde politianmeldt en kvinne som het Munkhtsetseg Mongolbuu og en mann kalt «Dagva» for menneskehandel og menneskesmugling den 04.09.2012.

Politiet klarte aldri å finne ut hvem «Dagva» var, og henla menneskehandelsaken i 2014.

Metode 4: Innsyn i pass og høyt press på italienerne

Siden jentene hadde forklart at de ble smuglet til Norge som idrettsutøvere, var det viktig å få tak i visumet og passet til Cathrine fra da hun ankom Norge. Gjennom en innsynsbegjæring til UDI fikk vi kopi av Cathrines pass.

Vi bladde fram til side ni; og der fant vi det første beviset på at det Cathrine fortalte var sant. På siden var det et Schengen-visum av typen «Gara sportiva».

Det ble det første store gjennombruddet.

Gjennom søk på nettet, og bruk av Google translate, fant vi flere nettsider som fortalte hva slags visum dette var: Det var et sportsvisum, som ga innreisetilattelse i en kortere periode for utlendinger som skal konkurrere i idrett.

Cathrines historie framsto nå som veldig troverdig. Kunne det virkelig stemme at bakmenn hadde brukt skøytesport som skalkeskjul for menneskesmugling?

Vi tok gjentatte ganger kontakt med både Norges skøyteforbund og Den internasjonale olympiske komité (IOC) for å få klarhet i hvem som hadde invitert jentene til Norge. Verken Norges skøyteforbund eller IOC kunne eller ville hjelpe oss.

I jentas pass gikk det fram at visumet ble utstedt på Italias ambassade i Beijing 29. februar 2012. Ifølge Cathrine hadde hun blitt holdt på et hotellrom i Beijing, mens bakmennene var ute for å skaffe papirene som skulle sikre dem inngang i Europa.

Vi ønsket å finne ut hvordan de to jentene kunne få utstedt idrettsvisum i Kina. Med en samtykkeerklæring fra Cathrine på engelsk, tok vi kontakt med den italienske ambassaden i Kina. Vi la også ved en kopi av det originale mongolske passet og visumet til ambassaden.

Det tok over fire måneder før vi fikk svar. Vi purret en rekke ganger, med lese- og mottaksbekreftelse påslått i e-postprogrammet, og med e-posten oppgitt til «høy viktighet». Vi fikk ingen svar. Til slutt skrev vi en lengre e-post til den italienske ambassaden i Norge, Italias ambassade i Beijing og det italienske utenriksdepartementet, i tillegg til den italienske ambassadøren i Norge og i Kina personlig.

I e-posten skrev vi rett fram at vi mistenkte at det hadde foregått menneskesmugling, og at vi måtte finne ut hvorvidt italienske tjenestemenn hadde deltatt i virksomheten - eller om de var blitt lurt. Den italienske ambassaden i Norge svarte at de ikke kunne svare: «*This Embassy is not competent in the matter of visas issued in China*».

Vi påpekte: «*The case is serious, and your colleagues in Beijing has refused to answer our enquiries for months. Could you please help us hear back from them?*».

Vi har grunn til å tro at dette spørsmålet framtvang et svar, for fire dager senere tikket de inn en e-post fra Kina.

Den var fra sjefen for visa-avdelingen ved den italienske ambassaden i Beijing. Han bekreftet at ambassaden i Beijing hadde utstedt et «*gara sportiva*» idrettsvisum til de to jentene. Dette var enda en bekreftelse på at Cathrine snakket sant.

Ambassaden opplyste at underlagsmaterialet dessverre var slettet, i tråd med visumreglene i Schengen, men bekreftet at visumet var blitt utstedt i 2012 til den aktuelle jenta for deltagelse på et skøytetevne i en kjent idrettsby i Italia. Dagbladet tok kontakt med italienske myndigheter, og dermed begynte også de å granske saken.

Nå hadde vi funnet svar på det mest sentrale premisset for saken: Det stemte at Cathrine og Linda hadde kommet til Norge med sportsvisum som skøyteløpere. Selv om ingen av jentene noen gang hadde hatt skøyter på beina.

Metode 5: Kriminell fortid?

Vi ville nå sjekke miljøet som vi nå antok sto bak menneskesmuglingen til Norge.

Navnene deres, som vi hadde fra dokumenter og Cathrines forklaring til oss, sjekket vi mot domstoler i Norge. Vi ville se om det forelå dommer mot dem.

Vi fant ut at Munkhtsetseg Mongolbuu, som ble anmeldt i saken til Cathrine, var tidligere straffet i Norge. Hun ble i 2010 dømt til 50 dagers fengsel - for falsk forklaring, bruk av falskt pass og ulovlig opphold. Dermed var det klart at Mongolbuu tidligere hadde vært involvert i ulovlig innvandring til Norge, og blitt straffet for det.

Da UNE behandlet saken til Cathrine hadde de i sin redegjørelse skrevet at det var usannsynlig at Mongolbuu jobbet for mongolsk politi. UNE skrev videre at «*teorier om at*

hun hadde «infiltrert mongolsk politi, fremstår også som svært spekulativt». Men i dommen mot Munkhtsetseg Mongolbuu sto det svart på hvitt, under rubrikken, «Yrke/stilling»: «Har jobbet i politiet i Mongolia».

For oss framsto det mer og mer som sannsynlig at det var hold i Cathrine og Lindas historie, og at norske myndigheter og politi hadde behandlet jentene svært lemfeldig. Vi bestemte oss for å følge ballen helt til mål, og skjønnte at vi måtte gjøre undersøkelser i Mongolia.

Vi knyttet til oss en researcher i Mongolia. Gjennom sine kilder fikk han bekreftet at Mongolbuu faktisk hadde jobbet i politiet og at hun bodde i Ulan Bator, landets hovedstad. Han skaffet oss også et bilde av henne.

Metode 6: Bildesøk og mongolsk tastatur

Ifølge jentenes forklaring var det Munkhtsetseg Mongolbuu som hadde organisert smuglingen. Det var også hun som hadde blitt anmeldt til norsk politi. Men hvilken kobling hadde hun til skøytesporten? Hvordan hadde hun klart å skaffe jentene idrettsvisum?

Mongolbuus åpne Facebook-side hadde ingen bilder av henne selv – men derimot en tegning av en lyseblå skøyteløper med grønn og blå bakgrunn.

TinEye (<https://www.tineye.com/>) er en bildesøktjeneste, der du kan laste opp bilder i en søkemotor. Den leter deretter etter lignende bilder på nettet, og oppgir hvem og hvor som har brukt dem tidligere.

Vi brukte denne søkemotoren for å søke etter skøyteløpertegningen, og fant ut at bildet var logoen til OL i Vancouver i 2010.

En av utfordringene ved å skrive om personer som bruker andre alfabeter enn det latinske, er at man ikke får opp treff ved et vanlig googlesøk. Man må søke med samme alfabet som navnet har blitt skrevet på. Mongolsk har et eget kyrillisk alfabet, og vi lette derfor etter måter å få skrevet inn navnet hennes på mongolsk.

Ved hjelp av en nettside (<http://www.lexilogos.com/keyboard/mongolian.htm>), som tilbyr å skrive inn tekst med vanlig vestlig tastatur, og deretter produserer resultatet med kyrilliske bokstaver, kunne vi søke etter Mongolbuus med mongolske kyrilliske bokstaver på nettet.

Dermed fikk vi opp langt flere treff. Blant annet fant vi en leserkommentar som Mongolbuu hadde skrevet på en russisk debattsider om OL i Sotsji i 2011. Vi brukte en tolk ved universitetet i Oslo til å oversette teksten. Teksten var en kommentar angående hvilken maskot OL-lekene i Sotsji burde ha.

Facebook-tegningen av skøyteløperen og Mongolbuus leserkommentar ga samlet en god indikasjon på at Mongolbuu kunne være glad i vintersport og skøyteinteressert.

Vi gikk igjennom Mongolbuus venneliste på Facebook. Der fant vi personer med samme etternavn. Flere av dem hadde forbindelser til Norge. Enkelte oppga «Oslo, Norway» som sitt bosted.

Tilfanget av informasjon ble stadig større i løpet av prosjektet, og vi gjorde det til en vane å lese gjennom tidligere dokumentasjon jevnlig. Det ga nå uttelling. Vi merket oss spesielt profilen til en kvinnelig slektning av Mongolbuu. Hennes fornavn var nevnt i forklaringene til Cathrine og Linda.

Vi gikk inn på profilen til Mongolbuus Facebook-venn, og bladde oss gjennom bildene hun hadde lagt ut. Flere av dem viste Mongolbuus nære slektning på ulike steder i Norge. Ett av bildene var oppsiktsvekkende. Bildet var tatt inni en leilighet der det så ut som det var dekket til juleselskap. På bordet var det mat, kaker og colabokser.

Leiligheten så norsk ut, og rett ved siden av middagsbordet sto det et juletre. Bak en voksen kvinne sto det en ung jente. Det var Linda - jenta som skulle ha blitt smuglet til Norge som 14-åring.

Vi skrev ut bildene, og viste dem til personer som kjente til Linda. Vi viste dem også til personer som kjente miljøet godt. De fortalte alle det samme: Dette var bilder fra leiligheten hvor Linda og Cathrine hadde blitt holdt fanget. Dette styrket jentenes forklaring ytterligere.

Metode 7: Hestegården - Google Earth

Via Mongolbuus venneliste fant vi enda en norsk mongol som hadde et fornavn som lød kjent. Det minnet sterkt om kallenavnet til en av de antatte bakmennene som var nevnt i UNE-dokumentene. Hans profil var også åpen, og vi merket oss flere bilder der han poserte sammen med hester og foran en stall. Dette var spennende.

De to jentene hadde begge forklart at de ble tvunget til å jobbe på en hestegård i Oslo - men ingen visste hvilken gård det var. Vi googlet hvilke gårder i Oslo og omegn som hadde hester og tilbød utleie av stall - og søkte så opp disse hestegårdene på Google Maps og Google Street View.

Slik kunne vi undersøke alle gårdene fra ulike vinkler, og se om noen av dem matchet bildene på den norsk-mongolske mannens Facebook-profil.

Til slutt fant vi en hestegård der både lufttegården og bebyggelsen rundt minnet om gården vi så på Facebook.

Vi oppsøkte hestegården og kontaktet personen som drev den. Hun husket den ene mongolske jenta, Linda, godt. Hun

kunne bekrefte at både Mongolbuu og flere mongolske slektninger hadde jobbet ved gården.

En kuriositet var at det ikke bare var vi som drev research på Facebook. En dag vi var inne på profilen til Munkhtsetseg Mongolbuu så vi til vår overraskelse at et kjent navn plutselig sto skrevet i statusfeltet på hennes Facebook-profil: Torgeir Pedersen Krokfjord (som jobbet med saken for Dagbladet). Trolig hadde hun ment å søke oss opp i søkefeltet - men skrevet det inn feil sted.

Metode 8: Siste.eiendomspriser.no

Både Cathrine og Linda forklarte at de var blitt holdt innesperret/innlosjert i en leilighet i Oslo. De visste ikke nøyaktig hvor leiligheten var. Gjennom Facebook-siden til Mongolbuus slektning hadde vi sikret bilder fra innsiden av leiligheten, men manglet den nøyaktige adressen. En av Mongolbuu-slektningene sto på 1881 oppført med en (feilaktig stavet) Oslo-adresse, som minnet om et veinavn i det aktuelle området.

Cathrine fortalte hvilket område hun trodde det var i, og sammen med henne gikk vi igjennom et kart over den aktuelle bydelen. Hun mente å kjenne seg igjen i deler av det aktuelle området, og ble med oss i bil i området for å se om hun kunne finne igjen stedet. Etter en liten stunds kjøring i det aktuelle området mente hun at hun kjente igjen boligblokken.

Ingen norsk-mongoler eller andre personer på lista vår bodde i blokka nå. Men ved å søke på nettstedet siste.eiendomspriser.no - et nettsted som eies av Opplysningen 1881, og som viser adressehistorikk på kjøp og salg av eiendom, fant vi ut at en slektning av Munkhtsetseg

Mongolbuu hadde eid leilighet i den aktuelle blokka på tidspunktet jentene skulle ha vært innlosjert.

Vi snakket også med folk som bodde i blokka da. En av naboene fortalte at hun hadde varslet Oslo-politiet om at det foregikk noe mistenkelig i leiligheten. Hun hadde fryktet at de to mongolske jentene, som senere viste seg å være Linda og Cathrine, ble holdt der ulovlig. Men politiet hadde gjort lite med tipset. De oppsøkte leiligheten, men ingen svarte når de ringte på døra.

Politiet valgte å forlate stedet, og foretok seg ikke noe mer i saken.

Metode 9: Mysteriet «Dagva»

Dagva framsto i jentenes forklaringer som sentral i smuglingen. Likevel var det ingen med kjennskap til de norske sakene som visste hva han egentlig het – ei heller politiet.

Vi begynte på enklest mulig måte med å søke på «*mongolia AND skøyter*» på Google. Vi avgrenset søket til treff på norsk. Vi fant en artikkel fra Adresseavisen: «*Fra Mongolia til Fosen for å gå på skøyter*». Der var det intervjuet en skøytetrener med fornavnet Dagvadorj. Vi googlet navnet hans, og fant at han var generalsekretær i skøyteforbundet i Mongolia - og tidligere landslagstrener.

Kunne virkelig en av de utpekte bakmennene, som politiet ikke fant, være bare et Google-søk unna?

Vi skrev ut et bilde av mannen og en rekke andre mongoler, og tok det med til den mongolske jenta. Vi la bildene framfor henne, og hun gjenkjente med en gang Dagva.

Dagva var identisk med Dagvadorj Chimeddorj.

Metode 10: Innsyn på svorsk

Cathrine hadde forklart til politiet at de hadde blitt stoppet av svensk politi da de ble smuglet fra Mongolia til Norge. I visumet var det et stempel fra Arlanda flyplass i Sverige.

Den mongolske jenta forklarte til Dagbladet at hun måtte sove i flyplassarresten på Arlanda. Ifølge jentas forklaring lurte de voksne svensk politi trill rundt. Hun sa til oss at de voksne i reisefølget hadde forklart seg falskt for å slippe ut av arresten.

«Slektingen min sa han var lagleder, kvinnen sa hun var lege, den siste mannen sa han var treneren vår», fortalte Cathrine, som videre forklarte: «Jeg fikk beskjed om å si jeg var skøyteløper. Ellers skulle jeg ikke si noen ting».

Vi sendte først en generell henvendelse til mediekontakten til svensk politi, hvor vi ba om hjelp til å finne informasjon om hendelsen ved Arlanda. I e-posten la vi ved kopi av Cathrines visum. 17. juni fikk vi en e-post fra «Underrättelseenheten Sektion 3 - Människohandel», som har ansvar for menneskehandelsakene i Sverige. De ba oss om å ringe dem. Etter en lengre telefonsamtale, ble vi enig om at vi skulle sende en innsynsbegjæring.

Den sendte vi på svorsk: «Jeg ber herved om innsyn i polisens dokumenter fra en utvidet utlendingskontroll (fordjupad kontroll) 4. mars 2012», skrev vi blant annet. 22. juni fikk vi svar. Dagbladet fikk innsyn i en såkalt «ärendsammanställing».

Både dato, reiserute, og antall reisende stemte med jentas forklaring. Også her hadde Cathrine forklart seg korrekt, helt ned til minste detalj.

Metode 11: Innsyn hos norsk politi

I februar 2016 ba vi om innsyn i samtlige dokumenter norsk politi hadde om saken til Cathrine. Vi la ved samtykkeerklæringen. Det ble starten på en omfattende innsynsprosess, Norsk politi var langt vanskeligere å forholde seg til enn det svenske. I fem måneder purret vi på innsyn, både på telefon og med e-post.

I juni 2016 fikk Dagbladet en e-post fra Oslo-politiet, hvor de oppsiktsvekkende nok skrev at de ikke hadde noen straffesak registrert på den mongolske jenta. Dette stusset vi over: «Som tidligere nevnt så er denne anmeldelsen og politietterforskningen omtalt i både UNE-vedtak og UDI-dokumenter (...) Betyr dette at saken er slettet fra politiets systemer, ved en feil, eller med hensikt? Eller tar de offentlige etatene feil?», spurte vi.

Fem dager senere fant Oslo-politiet endelig saken. Senere samme dag fikk vi beskjed om å ta kontakt med påtaleansvarlig. Vi tok kontakt, og møtte med en gang nye hindre: Hun ba oss om en nærmere begrunnelse. Samme dag sendte vi en ny omfattende innsynsbegjæring. Vi argumenterte med at Cathrine selv hadde gitt samtykke til at Dagbladet burde få innsyn i saken, og at hun hadde fritatt politiet for deres taushetsplikt.

Vi argumenterte også med at det var i allmennhetens interesse å få innsyn i om en henleggelse fra politiet var godt begrunnet, og hvordan prosessen var i forkant av henleggelsen. Vi viste også til nyetablert rettspraksis innenfor feltet. Blant annet brukte vi argumentasjonen fra NRKs sak om innsyn i overvåkningsbilder fra legevakta, der Høyesterett konkluderte med at det var et inngrep i NRKs ytringsfrihet etter Europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) art. 10 å nekte NRK tilgang til opptakene.

Vi brukte også flere av argumentene fra høyesterettsaken som gjaldt pressens krav om tilgang til lydbåndopptakene fra straffesaken mot Arne Treholt.

Dermed ga Oslo-politiet Dagbladet fullt innsyn i deres arbeids- og oppsummeringsrapport. Denne ga avgjørende informasjon om hva politiet hadde gjort i saken. Alt det Cathrine og Linda hadde forklart, viste seg så langt å være korrekt.

Oslo-politiet hadde aldri lyktes i å finne ut hvem Dagva var, og heller ikke gjort mye for å finne ut hvor Munkhtsetseg Mongolbuu befant seg.

Selv om det forelå to anmeldelser med to forskjellige mongolske jenter som fornærmede, og selv om begge sakene gjaldt jenter som hadde blitt smuglet til Norge som toppidrettsutøvere, hadde politiet ikke maktet å se sakene i sammenheng. Etter Dagbladets artikler valgte politiet å gjenåpne saken.

Metode 12: Lunsj i Mongolia

Vi tenkte nå at vi hadde kommet så langt det var mulig i Norge.

Vi hadde undersøkt reiseruten, visumet, stedet jentene hadde blitt holdt i Oslo, og også sjekket alle detaljene i jentenes forklaring. Vi var ganske sikre på at jentenes forklaring var korrekt. Men vi manglet en konfrontasjon med de to personene som skulle ha stått bak menneskesmuglingen. Vi måtte reise til Mongolia der de to personene som skulle ha fasilitert smuglingen bodde; Munkhtsetseg Mongolbuu og Dagva.

Etter flere søk på nettet fant et telefonnummer til Dagva på en nettside til Det internasjonale skøyteforbundet. Vi ringte Dagva, som var hyggelig, og gikk med på å møte oss i Mongolia.

I god tid før intervjuet stilte vi oss på utsiden av hotellet hvor vi skulle møtes for å sikre bilder når han kom. Først ankom en mongolsk kvinne i en liten bil - en kvinne som lignet veldig på bildet vi hadde fått av Mongolbuu. Det viste seg at hun faktisk var kvinnen vi lette etter, og hun hadde attpåtil med et skriv der hun redegjorde for sin bakgrunn og hvem hun var. Det stemte at Mongolbuu hadde jobbet i politiet, og hun hadde selv bakgrunn som skøyteløper på nasjonalt nivå.

Dagva ankom like etter, også han i godt humør. De to gikk med på fotografering. Etter en lengre passiar om skøytesporten, om Norge og ulike temaer kom vi inn på den aktuelle smuglingssaken.

De benektet først kjennskap til Cathrine og Linda. Men så snudde Dagva. Han bekreftet at de hadde skaffet idrettsvisum til jentene, slik at de kunne transporteres til Norge - selv om jentene ikke var idrettsutøvere, og selv om dette var brudd på norsk lov.

Skøytetoppen innrømmer: Skaffet falske visum for menneskesmuglere

Hjemme i Norge kunne vi publisere den oppsiktsvekkende historien: Treneren for Mongolias skøytelandslag, og en straffedømt politikvinne, organiserte smugling av mindreårige jenter til Norge, og at de hadde blitt smuglet til Norge som skøyteløpere.

For Cathrine var dette en stor seier. Hun hadde endelig bevis på at hennes historie var sann, og ikke bare «spekulasjoner» slik UDI og UNE-lederen hadde konkludert.

Dette var ikke den eneste saken vi avdekket at norsk politi gjorde lite for å etterforske informasjon om grov utnyttning av barn med utenlandsk bakgrunn. I 2014 fant politiet et barn som jobbet inne på en sushi-restaurant i Oslo. Gutten forklarte at han hadde jobbet som slave i Norge i flere år. Politiet tok ham med seg, men neste dag lot de ham gå, selv om de ikke klarte å få etablert hans identitet. Siden har gutten vært sporløst forsvunnet.

Metode 13: Barnets stemme

Skyggebarnas historier var sterke og viktige. Men hvordan går det senere i livet med barn som har et så brutalt utgangspunkt.

Vi fant Michael gjennom gode kontakter. Han hadde kommet til Norge som 14-åring. Nå var han 28 år gammel. Før han kom til Norge hadde han levd som gatebarn i Kenya, og hadde blitt utsatt for en rekke overgrep. Som 14-åring ble han av familien plassert utenfor politihuset på Grønland i Oslo. Siden hadde han måttet klare seg selv. Det ble starten på en lang og vond kriminell løpebane i Norge.

Han ville gjerne hjelpe Dagbladets lesere, gjennom sine egne erfaringer, med å forstå hvordan det er å være skyggebarn i Norge.

De vi møtte ham hadde han de siste åtte årene levd som papirløs asylsøker i Norge. Han hadde flere narkotikadømmer på seg, og han levde uten fast bopel, på flukt fra både politi og kriminelle.

Vi ville formidle stemmen til Michael som barn. Ikke bare hvordan han husket det etterpå - men hans egne ord, tanker og drømmer fra den første perioden i Norge. Vi ønsket å se hvordan hjelpeapparatet, skole, barnevern og UDI hadde håndtert ansvaret for den unge gutten. Vi ønsket å kartlegge hans liv gjennom dokumenter, rapporter og logger fra hans møte med norske myndigheter. Michael ga Dagbladet samtykke til at vi skulle få tilgang til

alle hans personlige dokumenter - fra han var 14 år og helt fram til han i dag hadde blitt en voksen mann på 28 år.

Det ble starten på en omfattende innsynsbegjæring, og vi klarte etter hvert å lokalisere flere tusen sider med dokumenter, blant annet fra barnevern, UDI, UNE, politi og sosiale tjenester.

Slik fikk vi tilgang til Michaels egen stemme fra da de ulike hendelsene i hans liv, blant annet gjennom asyLintervjuer, politiavhør, rapporter og personlige brev.

Dokumentene viste at Michael selv allerede som 15-åring hadde forstått at han trengte hjelp. «Jeg kan klare meg, men eg trenger hjelp», skrev 15-åringen til UDI da han ble flyttet til Vestlandet.

Da Michael var 16 år rømte han fra hjemkommunen på Vestlandet og endte på gata i Oslo. Vi ønsket å dokumentere denne perioden, men Michael selv husket ikke mye fra dette. Vi fikk vi tips om at Uteseksjonen i Oslo kunne ha papirer om Michael fra den tiden han bodde på gata.

Uteseksjonen i Oslo driver oppsøkende feltarbeid overfor barn, unge og voksne i utsatte miljøer i Oslo sentrum. Vi fikk samtykke fra Michael, og dagen etter ga Uteseksjonen Dagbladet tilgang til journalene. De ga et unikt innblikk i hvordan det var å bo som sårbar mindreårige asylsøker på gata i Oslo.

Flere av journalene viste en ung gutt i fullstendig oppløsning: «På vei ned Karl Johan 21:30 oppdaget vi Michael sittende i vinduskarmen utenfor 7-11. Han satt og snakket i telefonen og gråt. Vi opplevde han som fullstendig i oppløsning», skrev Uteseksjonen.

Dokumentene viste også at flere forsøkte å rope varsku om den unge gutten, og ba innstendig om at han burde få hjelp. Dokumenter fra barnevern, politi og sosialtjenester viste at Michael selv og voksenpersoner rundt han flere ganger forsøkte å si fra. I stedet endte det med at Michael ble utvist fra Norge på grunn av narkotikakriminalitet. Han hadde ikke lengre lov til å bli i Norge, og hadde dermed ingen rett til utdanning, helsehjelp eller lov

til å jobbe. Etter av vi publiserte Michaels historie, ble det en større debatt rundt hvordan vi skaper papirløse kriminelle av mindreårige asylsøkere.

«Måten mange barn og unge som kommer alene til Norge blir møtt på gjør at vi ikke bare skaper nye lidelser for barnet, men vi skaper også problemer for samfunnet ved neste korsvei. På mange måter er dette en kriminalitetsfabrikk. Manglende omsorg resulterer dessverre gjerne i dysfunksjonelle og kriminelle voksne», sa psykiatrisk sykepleier Siv Førde til Dagbladet i en artikkel om Michael.

Hun har jobbet med mindreårige asylsøkere i 15 år, og hadde selv jobbet med Michael siden han var 15 år.

Metode 14: Gopro og syriske Suad (15)

Det har aldri vært flere barn på flukt. Tusenvis av dem håper på et nytt liv i Nord-Europa. Mange har kommet til Norge, eller er på vei hit.

Vi ville vise noen dager av livet på flukt, gjennom opplevelsene til ett av disse barna.

Vi reiste til den greske øya Lesbos, en sentral innfallsport for flyktninger.

En overfylt båt landet på den steinete stranda, og våte, iskalde, livredde - men også lettete flyktninger - vasset i land.

En av dem var Suad, en femten år gammel jente fra Aleppo. Alt hjemme var bombet. Nå var hun flyktning sammen med sin mor, søstre og brødre.

Suad og mora gikk med på at vi utstyrte henne med en Gopro i en sele på brystet hennes. Hun lærte seg raskt å operere kameraet.

Etter hvert som Suad filmet, og ble vant til å gå med kameraet på seg, fikk vi se timene og dagene folde seg ut gjennom perspektivet til en barneflyktning. Etter hvert ble opptakene mer personlige. Vi fikk også et innblikk i hva hun selv var opptatt av - når hun snakket med familien stilte hun spørsmål som ikke dreide seg om hva norske journalister lurte på, men hva en ung syrisk jente lurte på. Hun og moren hadde en tett og nær samtale om faren, som trolig er død i Syria. Hun filmet også der pressen ikke hadde adgang, som inne på flyktningmottaket.

Vi var aldri langt unna Suad de første dagene på Lesvos- hun fikk gå i fred og filme, men vi hadde hele tiden kontroll på situasjonen.

Som den engasjerte og intelligente jenta hun er, hadde hun selvsagt selv filmet den livsfarlige båtturen med sitt mobilkamera.

Metode 15: Asylhotellet som brøt loven

Under arbeidet med skyggebarna ble vi klar over at Kampen Hotell på Tøyen hadde fått kontrakten på 700 av asyl-sengeplassene i hovedstaden. Dette var helt klart den største kontrakten i byen.

Hotellet ble eid av familien Singh, som hadde vært i Dagbladets søkelys – og spalter - flere ganger tidligere. Vi hadde blant annet dokumentert at Kampen Hotell hadde brutt arbeidsmiljøloven. Vi mente det var god grunn til å sjekke hvordan asylhotellet ble drevet.

Det første vi gjorde var å ta kontakt med Kampen Hotell. Gurpreet Singh, fungerende daglig leder for hotellet, sa de fulgte alle lover og regler. Vi gjennomførte en rekke søk i offentlige journaler for å se om dette stemte.

Vi fant en rekke tilsynssaker om Kampen hotell. Vi fikk innsyn og fant ut at Arbeidstilsynet mente organiseringen av arbeidet ved hotellet var ulovlig. Vi søkte også etter underlagsmateriale i tilsynssakene. Der fant vi en del oppsiktsvekkende opplysninger. Det viste seg at hotellet i 2015 fikk karantene av først UDI og deretter UNE i to år etter «*gjentatte og grove brudd på utlendingsloven*». Det betydde at UDI ikke lengre ville gi oppholdstillatelse til personer fra land utenfor EØS-området på bakgrunn av ansettelsesforhold ved hotellet.

«Det ville ikke vært mulig å ta imot så mange flyktninger hvis ikke det litauiske selskapet hadde vært organisert på denne måten», sa advokat Tore Eggesvik til Dagbladet, som førte sak på vegne av hotellets renholdselskap mot Arbeidstilsynet.

I november 2015 publiserte vi artikkelen «UDI har gitt Oslos største asylkontrakt til hotell som UDI selv har gitt karantene».

Vi bestemte å søke bredere. Ved å se nærmere på selskapsstrukturene i Singh-familien, satte vi opp en liste over de forskjellige selskapene de kontrollerte. Spesielt ett av selskapene viste seg å være interessant. I kommunikasjon med Dagbladet brukte Singh e-posten til et selskap som het «*Swag Administrasjon*», som drev med salg av sportsutstyr.

Selskapet dukket opp i forbindelse med en interessant hendelse. Politiet hadde i en rutinekontroll på Minnesund stoppet en lastebil med tre litauiske personer i. Politiet oppdaget at sjåføren hadde falsk ID. Han var heller ikke meldt inn i folkeregisteret eller

arbeidstakerregisteret. Lastebilen var registrert på «*Swag administrasjon*». Hva gjorde en lastebil med ulovlig ansatt ute på Minnesund?

Gjennom søk på Singh-familien blant annet i Brønnøysundregisteret og Bizweb oppdaget vi at brødrene Gurpreet og Amar Preet Singh planla et gigantmottak med sengeplass for nærmere 3000 asylsøkere i gamle Stensby sykehus, på Minnesund på Romerike.

De hadde kjøpt opp det gamle sykehuset under navnet «*Akershus omsorgssenter AS*». Singh opplyste til Dagbladet at litauerne drev og kastet gamle møbler fra det nedlagte sykehuset. Da politiet ble klar over sammenhengen mellom Singh og litauerne, valgte de å varsle UDI.

Visepolitimesteren ved Romerike politidistrikt advarte i Dagbladet UDI mot å bruke useriøse aktører: «*Romerike politidistrikt har tatt kontakt med UDI. Det er viktig at de tar ansvar, og bruker samarbeidspartnere som følger norsk regelverk. Spesielt nå etter at asylstrømmen har blitt så stor*», sa visepolitimester Kristin Elnæs til Dagbladet.

Under Dagbladets arbeid med disse sakene, valgte Gurpreet Singh å trekke Dagbladet for retten. Han ville ha fjernet flere av Dagbladets eldre artikler om selskapene hans. Dagbladet vant, og Singh ble idømt saksomkostningene.

Konsekvenser

I serien «*Skyggebarna*» dokumenterte vi hvordan barn på flukt og drift, og som drømte om et bedre liv i Norge, i stedet blir utnyttet og misbrukt på norsk jord. Vi kunne også formidle deres egne opplevelser og reaksjoner.

Få eller ingen av skyggebarnas historier var tidligere kjent. Dagbladets artikler førte til at offentligheten fikk innsyn i hvor omfattende utnyttelsene av utenlandske barn er i Norge.

I flere av historiene dokumenterte Dagbladet manglende etterforskning fra politiets side, og at flere av barna ble overlatt til seg selv – til og med etter at myndigheter hadde oppdaget at de ble utnyttet.

Artiklene om skyggebarna utløste reaksjoner og debatt. Det ble også fremmet krav om bedre tiltak for denne sårbare gruppa, blant annet fra norsk politi, Barneombudet, organisasjoner, politikere og en rekke forskere. Vi følger fortsatt med på utviklingen.

UDI valgte å skrinlegge de omfattende Stensby-planene etter Dagbladets artikler. Senere valgte UDI også å si opp kontrakten med Kampen Hotell.